

na kojeg smo u mnogim novozavjetnim studijama upućivani. Uopće, takvi su zbornici od izvanredno velike koristi: ne treba se mnogo mučiti i listati po starim časopisima u dalekim knjižnicama, nego u svojoj sobi u istoj knjizi naći sve sabrane članke jednog pisca. U Njemačkoj je takav način objavljivanja članaka pojedinih zaslužnih autora u zbornicima već dugogodišnja praksa.

Djelo će osobito koristiti egzegetama, a neće, dakako, naodmet biti ni studentima teologije.

Adalbert Rebić

Edward SCHILLEBEECKX, *Christliche Identität und kirchliches Amt*, Patmos Verlag, Düsseldorf, 1985, 326 stranica.

Ovo je nova Schillebeeckxova knjiga. Ona predstavlja preradbu knjige »Das kirchliche Amt«, koju je pisac objavio već 1981. godine, a koja je izazvala burnu diskusiju među nekim teolozima, a osobito među nosiocima crkvenog učiteljstva. Ovu novu knjigu napisao je E. Schillebeeckx na temelju različitih kritika koje su bile u povodu prve knjige o službama u Crkvi objavljene u tisku. Zato podnaslov ove knjige glasi: »Plädoyer für den Menschen in der Kirche«, to jest: »Pledoaje za čovjeka u Crkvi«.

U ovoj knjizi pisac polazi sa stajališta da su svi ljudi u Isusu Kristu jednaki. To je temeljna činjenica koja se jasno objavljuje čitatelju novozavjetnih tekstova. Pisac vrlo opširno obrađuje sastav i značajke mesijanske kršćanske zajednice, način obavljanja službe u prvim kršćanskim zajednicama i povijest sakramenta svećeničkog reda, i to imajući u vidu povijest dogme. Samo ovom posljednjem pitanju pisac posvećuje u knjizi oko 200 stranica.

Služba koja je prvotno u prvoj kršćanskoj zajednici postojala kao služenje u okviru mjesnih Crkava, postajala je kroz povijest sve više i više služba, odnosno, još bolje, neki »status«, radi sebe same, premda je teološki posve jasno da se svaka služba daje samo u odnosu na crkvenu zajednicu — to je temeljni problem koji se provlači kroz cijelu knjigu. Schillebeeckx se zalaže na temelju »nizozemskog iskustva« za alternativna rješenja obavljanja crkvenih službi (đakonati i pastoralni asistent, suradnik) kao nove službe koje su neminovno potrebne suvremenoj Crkvi.

Unatoč svim mogućim primjedbama i kritikama ne smijemo previdjeti da se pisac već godinama trudi kako bi unutar Crkve poveo

raspravu o novim shvaćanjima službe i zajednice i potaknuo odgovorne u Crkvi da preimisljaju sadašnje često okamenjene strukture. Bilo bi poželjno da se kritika usmjeri upravo u tom pravcu te da omogući otvaranje puta prema potrebnim promjenama i u odnosu na službe u Crkvi.

Adalbert Rebić

S. Marija od Anđela Sorazu, *Duhovni život*, Symposion, knjiga XXVII (preveo Mihael Cukovečki OFM), Split, 1985.

Ovo je djelo napisala Marija Sorazu, velika žena na području iskustvene mistike, koju priznaju i poštuju i drugi veliki mistici kroz povijest Crkve. U spisima te mističarke susrećemo širinu, visinu i dubinu mističkog razmišljanja koje se može mjeriti s mističkim dostignućima velikih duhovnih vođa kao što su bili sv. Terezija Avilska i sv. Ivan od Križa. Mnogi pisci ističu još uvijek da je Marija Sorazu najzanimljiviji slučaj mističke spisateljice u Španjolskoj u prošlom stoljeću.

»Duhovni život« najpotpunije je njezino djelo. U njemu je pokušala svoje pouke svesti u određeni sustav.

Florencia Sorazu y Aizpurua, u redovništvu s. Marija od Anđela, rodila se 1873. godine. Sa šesnaest je godina obukla redovničko odijelo i posvetila se Gospodinu redovničkim zavjetima. S dvadeset i pet godina izabiru je susedre za poglavaricu samostana. Sveta Stolica nije potvrdila taj izbor zbog toga što Sorazu nije navršila kanonsku dob propisanu za poglavaricu. Poslije su je još dva puta birale, ali bez uspjeha. Tek je 1904. godine Sveta Stolica konačno potvrdila izbor s. Marije od Anđela za poglavaricu samostana. Tu je službu obavljala sve do svoje smrti 1921. godine, kada je imala samo četrdeset i osam godina.

Marija od Anđela nije posjedovala drugog naravnog znanja osim pučkoškolske naobrazbe. Čak nije ni španjolski dobro govorila. Kod kuće je naime govorila baskijski. Spoznaje koje je imala o duhovnom životu stekla je na temelju svojih mističkih veza s Blaženom Djevicom Marijom. Tako je barem ona sama tvrdila.

»Duhovni život« sastavila je 1918. godine po izričitu naređenju duhovnog vođe o. Alfonsa Vege. Godine 1920. ona je sama uništila rukopis. Međutim, sačuvan je onaj prijepis što ga je prije toga poslala o. Nazariju Perezu zajedno s nekim drugim svojim spisima.